

Mobiilin sosiaaliturvan kärkihanke 2. työpaja - EU - (sielläkö) missä ongelma

Osakärkihanke
Essi Rentola
19.4.2017

Työpajan sisältö

Tiedon jakaminen: Kaikki samalle ymmärryksen tasolle

1. EU-lainsäädäntö Suomen sosiaaliturvalainsäädännön näkökulmasta

- Soveltamisalalain alkuperäisten tavoitteiden esittely
- Käytännön esimerkkien (työttömyysturva ja perhe-etuudet) avulla konkretisoidaan EU-lainsäädännön ja Suomen lainsäädännön välistä suhdetta

2. EU:n toimivalta ja sosiaaliturvan kannalta keskeinen EU-lainsäädäntö

- Ennakkomateriaaliin koottu keskeiset EU-säädökset
- EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön avulla avataan sosiaaliturvan koordinaatiolainsäädännön vaikutuksia ja soveltamista

3. EU-lainsäädännön tulevaisuuden näkymistä

- Komission ehdotus sosiaaliturvan koordinaatiolainsäädännön uudistamisesta
- Kansallisten tavoitteiden asteittainen konkretisoiminen

Työpajan tavoitteena

- Soveltamisalalain alkuperäisten tavoitteiden ja siihen tehtyjen muutosten ymmärtäminen
- EU:n sosiaaliturvaosaamisen syventäminen
- EU-tuomioistuimen roolin tunnistaminen
- Alustavia ajatuksia kansallisen lainsäädännön muutostarpeista
- Pohjatyötä 3. (työskentely) ja 4. (asuminen) työpajaa varten

Mitä tekijöitä kansallisen ja EU-lainsäädännön yhteensopivuuteen kuuluu?

- Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisen alkaminen ja päättyminen
- Asuminen ja työskentely
- Eri sosiaaliturvan aloilla erilaiset kriteerit
- Aktiivi-iän sosiaaliturva/Eläketurva
- Asumisperusteinen sosiaaliturvan piiriin kuuluminen/Etuuksien saaminen
- Oikeuksien ja velvollisuuksien läpinäkyvyys
- Toimeenpanon tehokkuus sekä asiakkaan että hallinnon näkökulmasta

EU-tuomioistuimen rooli

- Oikeutta luova
- Keskeinen merkitys sosiaaliturvan koordinaatiolainsäädännön kehityksessä
- Yli 500 ratkaisua, jotka koskevat sosiaaliturvan koordinaatioasetuksia
- Tuomioistuimen ratkaisut suoraan sovellettavaa oikeutta
- Merkittävin oikeuskäytäntö konsolidoidaan asetuksiin
- Ennakkoratkaisupyynnöt
- Rikkomusmenettely
- Merkitys kansallisesti

Asetuksen 883/2004 - Työttömyysturvaa koskevat määräykset

- **Pääsääntö:**
 - Työttömyysturva viimeisestä työskentelymaasta
 - Ei yleistä eksportointivelvoitetta
 - Suomen TTL:ssa edellytetään neljän viikon työskentelyä ennen kuin toisessa maassa täytetyt kaudet voidaan laskea hyväksi työttömyysturvan työssäoloehdon täyttymiseksi
 - Pohjoismaisessa sopimuksessa määräys viiden vuoden paluuoikeudesta
- **Poikkeus:** Työtön työnhakija voi saada mukaansa viimeisen työskentelymaan työttömyysturvan ja hakea työtä toisesta EU-maasta kolmen kuukauden ajan (voidaan pidentää 6 kk:si)
- **Eriyistilanne:** Henkilöt, jotka asuivat (tai jotka palasivat asuinmaahansa) viimeisen työskentelyn aikana eri maassa kuin missä työskentelivät =>

Rajatyöntekijät ja muut (65 artikla)

Rajatyöntekijä

- Palaa kotiin vähintään kerran viikossa
- Osittain tai ajoittain työtön - työskentelymaan työttömyysturva
- Kokonaan työtön
- - asuinmaasta työttömyysturva niin kuin olisi ollut siellä työssä (työskentelymaa korvaa)
- - lisäksi voi ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi entisessä työskentelymaassaan (etuudet edelleen vain asuinmaasta asuinmaan lainsäädännön mukaisina)

Muut kuin rajatyöntekijä

- Osittain tai ajoittain työtön - työskentelymaan työttömyysturva
- Kokonaan työtön - **saa valita**
- a asettuu työskentelymaahan työnhakijaksi saa työttömyysturvan viimeisen työskentelymaan lainsäädännön mukaisena (voi 64 artiklan mukaan mennä työnhakuun asuinmaahansa)
- b palaa asuinmaahan, saa työttömyysturvan asuinmaan lainsäädännön mukaisena (työskentelymaa korvaa) (-> lisäksi voi ilmoittautua työttömäksi työnhakijaksi työskentelymaahansa)

C-443/11 Jeltes

- Kumosi vanhan 1/85 Miethe tuomion erityisryhmän eli epätyypillinen rajatyöntekijä. Epätyypillinen rajatyöntekijä = rajatyöntekijä (palaa väh. kerran viikossa), jolla poikkeuksellisesti läheisempi yhteys työskentelymaan työmarkkinoihin ja tästä syystä paremmat mahdollisuudet työllistyä siellä kuin asuinvaltiossaan.

Komission ehdotus - Työttömyysetuudet

- Ehdotetaan jäsenvaltiossa työttömäksi jääneeltä työntekijältä vähintään kolmen kuukauden vakuutus- tai työskentelykauden täyttymistä ennen kuin hän voi vaatia työttömyysetuutta jäsenvaltion lainsäädännön mukaan aiemassa työskentelyvaltiossa hankkimiensa työskentely- tai vakuutuskausien avulla.
- Ehdotetaan, että toiseen jäsenvaltioon työnhakijaksi voisi työttömyysetuutta menettämättä lähteä kuuden kuukauden ajaksi nykyisen kolmen kuukauden asemesta.
- Rajatyöntekijän työttömyysturvan parantamiseksi ehdotetaan, että jäsenvaltiossa työssä viimeisen 12 kuukauden ajan ennen työttömyyttä ollut rajatyöntekijä saa työttömyysetuuden työskentelyvaltiostaan asuinvaltionsa sijasta. Mikäli 12 kuukauden edellytys ei viimeisessä työskentelyvaltiossa täytyisi, vastuu etuuden myöntämisestä olisi edellisellä työskentelyvaltiolla.

Ansionmenetystä korvaava perhe-etuus

- Ehdotetaan lisättäväksi määräys perhe-etuuksiksi luokiteltujen ansionmenetystä korvaavista vanhempainetuuksista. Ehdotuksen mukaan ansionmenetystä korvaavat vanhempain etuudet olisivat nimenomaisesti vakuutetun itsenäiseen oikeuteen perustuvia etuuksia eikä johdetun oikeuden periaatteita sovelleta näihin etuuksiin.
- Perhe-etuuksia ja niiden päällekkäisyyttä koskevan 68 artiklan säännöksistä poiketen jäsenvaltio voi myöntää tässä artiklassa tarkoitetun etuuden täytenä riippumatta muista asetuksen tarkoittamista perhe-etuuksista. Tätä varten jäsenvaltio merkitään liitteeseen XIII.

Kysymykset

- Pitääkö kansallisen asumisen määrittelyä muuttaa?
- Kansallinen asuminen ja työttömyysturvan eksportointi
- Onko esimerkiksi tärkeämpää, että lainsäädännössä tuodaan julki lainsäätäjän tavoite (moraalinen velvoittavuus) vai se, onko lainsäädäntö toimeenpantavissa (eli voidaanko käytännössä valvoa)?

Perhe-etuudet

- Perhe-etuuksien eksportoiminen EU-alueella
- Perhekäsite (Slanina)
- Laaja asiallinen soveltamisala (Maaheimo)
- Vanhempainrahat (Kuusijärvi)
- Eri korit (Wiering)

Perhe-etuudet

- Perhekäsite, perherakenteiden muutokset (jääkaappiteoria)
- Kansallisen lainsäädännön mukainen oikeus (Bossman ja Hudzinski)
- Koriajattelu (yhteensovittamismääräykset)

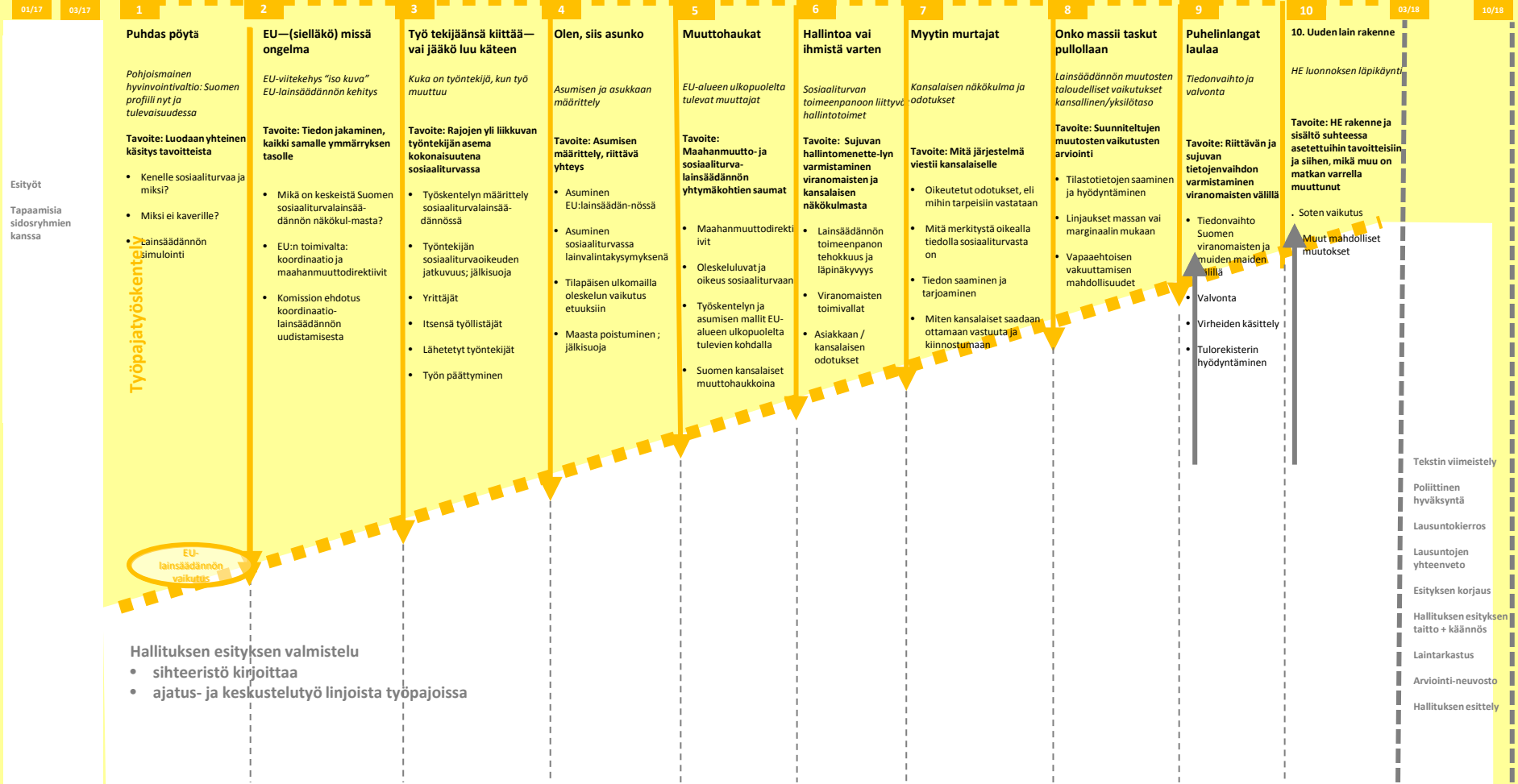
Lopuksi

- EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön toimeenpanon selkeyttäminen - Prosessi
- Asumisen määrittely kansallisessa lainsäädännössä?
- Painopiste etuuksien maksuedellytysten tarkistamiseen

Tavat:

1. Muutetaan kansallista lainsäädäntöä siten, että se vastaisi paremmin EU-lainsäädäntöä ja estettäisiin sosiaaliturvan valuminen. Maksukauden rajaaminen 3 - 6 kuukauteen. Mihin etuuskategoriaan kuuluu? Suomessa olemista koskeva ehto esim. työttömyysturvaan?
2. Lisätään kansallista lainsäädäntöä määräyksiä (esim. perhe-etuuksien eksportoiminen erotilanteissa) siten että huomioidaan EU-tilanteet
3. Läpinäkyvyyden lisääminen. Infopykälä ”Ei ehkä saakaan työttömyysturvaa Suomesta...

Asumisperusteisen sosiaaliturvan lainsäädäntö

- Tekstin viimeistely
- Poliittinen hyväksyntä
- Lausuntokierros
- Lausuntojen yhteenveto
- Esityksen korjaus
- Hallituksen esityksen taitto + käännös
- Laintarkastus
- Arviointi-neuvosto
- Hallituksen esittely

Kiitos!

stm.fi @STM_Uutiset

<http://stm.fi/asumisperusteinen-sosiaaliturva>